

JULES MISSINNE

Een groot kunstenaar in een kleine gemeente

Patrick Cornillie, Luc Verhelst

Eigenlijk konden wij beter een boek over hem schrijven. 't Wordt een verhaal, een verslag van onze zwerftochten doorheen het Lichterveldse, het West-Vlaamse en het Vlaamse land. Wij, Luc en ik, op weg naar een of ander iemand die iets boeiends zou kunnen vertellen over diegene waarover wij willen schrijven. Op weg naar iemand die, in een blikken koekjesdoos, nog wel enkele vergeelde en gekromde foto's van hem bezit. Wij, op pad, op zoek, op speurtocht. Gewapend met een kleine bandrecorder en zeer veel vragen in ons achterhoofd...

Vragen over deze bijzondere persoon. Men kan er honderden stellen. Wij hoeven ze nooit te stellen... Overall begint men spontaan te vertellen, herinneringen op te halen. Zoals bij meester Coucke: *"Ah, is 't voor een-t-wat te weten over Jules? 'k Ga ne keer een stukske van hem spelen, op myn orgel. Jullie jonge gasten hebben dat voorzakers nog nooit gehoord."* - Of zoals bij Betty Tanghe: *"Ey veel tyd? want ik kan uren over hem vertellen. Ik heb jàààren met hem samen gespeeld..."* - Of zoals bij Maria Verbeke, de weduwe van de man waar wij meer en meer bezeten van raken: *"Oh, myne Jules! Z'n leven? Ge kunt daar n-een boek van schryven. Echt waar."* Wel, het is eigenlijk daarvoor dat wij gekomen zijn, madame...

We komen en gaan, bij iedereen die Jules van dichtbij of van op afstand gekend heeft. Wij luisteren en kijken naar hen die over hem vertellen met een beetje weemoed in de stem. Een beetje trots in de ogen. En met veel spijt dat het allemaal voorbij is. Eén voor één getuigen zij hoe groot hij was, hoe begaafd hij was én vooral hoe diepmenselijk hij was. Om het met de woorden van Gaby Ramon te zeggen: *"'t Was 't êt n-een hele chique'n tiep!!"*

Ieder van hen brengt ons wat dichterbij de figuur van Jules Missinne. Na ieder verhaal bewonderen wij meer en meer van zijn kunstenaarschap, zijn onbaatzuchtig idealisme, zijn dynamisme, zijn voorbeeld van trouw en dienstbaarheid.

De mens achter de kunstenaar.

Hij, die een lange en zorgeloze jeugd heeft gehad, die tijdens z'n legerdienst nooit een geweer heeft gezien, die pas op z'n 31ste huwde, die ooit fotograaf was, later meer muzikant dan commerciant, vader van vier kinderen, medestichter van SABAM. Hij, die van bij het begin van die kinderfeesten reeds, ieder jaar weer de goede Sint speelde. Hij, die zelfs een tijdje duivenmelker was, die iedere morgen ergens naar de markt trok. Hij, die heel ontroerd werd bij het zien van z'n Brugs collegekamtje, waar hij zovele jaren had doorgebracht.

Hij, de politieker die zich niet interesseerde voor politiek, de regisseur die van z'n spelers eiste dat ze perfect hun rollen instudeerden - en zelf nooit zijn rol kende, die zich op z'n werkkamertje opsloot en uren na elkaar op z'n piano tokkelde, die tijdens het schrijven van een toneelfragment zo één werd met z'n werk dat hij rechtsprong en begon te acteren. Hij, de dagdromer, de kunstschilder. Hij, die een uitstekend spreker was, die tijdens een speech - in tegenstelling tot ondergetekende - nooit een blaadje nodig had. Hij, die altijd trouw bleef aan "zijn" Burgersgilde en al de premières van z'n werken liet plaats vinden in "zijn" Lichtervelde.

De acteur, de dirigent, de muzikleraar, de librettist, de componist, de schrijver, de dichter, de zanger, de pianist, de saxofonist, de klarinettist, de violist... De all-round kunstenaar.

"Jules, je deed hem alles. De ballèttjes begeleiden, het koor opleeren, de spelers leren, 't orkest dirigeren en meestal dan nog zelve d'hoofdrolle spelen. Je moej je dat ne keer in-beelden. Hij hield daar op z'n eentje heel den boel rechte."

Inderdaad, over hem kan men een boek schrijven. Want Jules moet een fantastisch mens zijn geweest. Een fantastisch kunstenaar in feite, want van 's morgens tot 's avonds was hij met z'n éénakters, z'n operettes, z'n composities, z'n toneelwerken bezig. Hij leefde in een andere wereld, leidde een ander leven. Met een variatie op een volkse spreuk zouden we - in verband met hem - kunnen zeggen: ge hebt het leven zoals ge het zelf "componiert". Hij, die in zijn werk de blijheid, het geluk en de romantiek zocht, heeft al die uitingen van levenskunst in zijn werk weten te leggen. Zijn leven was zo uitzonderlijk gevarieerd en geslaagd dat het iets had van een operette: een libretto waarin de veelzijdige held van succes tot succes wandelt, een leven waarin alles verloopt op maat van kleurrijk georchestreerde muziek.

Z'n leven leidde langs wond're wegen. Langs de vlashandel van papa, de winkel van mama, het St.-Leocollege in Brugge, l'armée Belge à Bruxelles, de theaters, concertzalen en officierenclubs in onze hoofdstad. Nadat hij met enkele éénakters experimenteerde en vaste scenarioschrijver werd van "De twee Michels", een cabaretgezelschap uit Torhout, kwam hij in 1935 met een heuse operette voor de proppen. "Baron Schinkelbeen" was de titel en de naam Missinne kende men voortaan in heel Vlaanderen en Nederland. Dit werk voerde men meer dan tweeduizend maal op en het stond in 1938 wekenlang op de affiche van het theater Folies-Bergères in Brussel. Het stuk "De vrijer van de keukenmeid", dat onlangs nog gespeeld werd in een toneelbewerking van deze terecht beroemd geworden operette. In '62 herwerkte Jules Missinne himself zijn libretto tot een zuiver toneelwerk.

En nu, precies 50 jaar na de première van het stuk dat later z'n grootste succes zou blijken, is "Baron Schinkelbeen" dus voor de derde maal in Lichtervelde. Huisregisseur van Nut en Vermaak, Johnny Ramon, herwerkte de versie van 1962 tot een volksspel dat beantwoordt aan het peil van het huidig amateurtoneel en de verlangens van het hedendaags publiek.

Bij het succes van die operette bleef Missinne uiteraard niet stilstaan. Weliswaar zou geen enkel werk nog het aantal opvoeringen van "Baron Schinkelbeen" evenaren, maar

z'n volgende operettes gaven vooral blijk van een grotere artistieke vlotheid. "Hare Hoogheid wil niet trouwen" was daar het eerste bewijs van.

De periode na de Tweede Wereldoorlog wordt vooral gekenmerkt door zijn geïntegreerd kunstenaarschap. Voor de bekende operettes "Twee meisjesogen", "Het bloemenmeisje" en "Drie arme kunstenaars" schreef hij niet alleen het tekstboek, maar ook de aria's, de duetten en de dansen. Hij orchestreerde het geheel én, wat niemand hem ooit voor had gedaan, hij vertolkte ook de door hem geschreven rollen. Zo vertolkte hij de titelrol in "Baron Schinkelbeen" en deze van hofmaarschalk in "Hare Hoogheid wil niet trouwen". Maar hij haalde ook klassiekers naar Lichtervelde en speelde Eunuch in "Het Land van de Glimlach" en Jancksy in "Victoria en haar Huzaar".

Na de jaren '50 echter kende het lyrisch toneel een crisisperiode. Operette-opvoeringen werden financieel onmogelijk. Jules Missinne, blijkbaar onuitputtelijk in zijn creativiteit, schreef dan maar zuivere toneelwerken, zoals "De inbreekster" en "Op een avond in November". Dit laatste werk, dat in 1971 in Lichtervelde in première ging, kende opnieuw een enorme bijval. Het werd honderden malen opgevoerd in binnen- en buitenland. Flor Barbry speelde het met zijn groep in zowat alle parochiezaaltjes van Frans-Vlaanderen. "Op een avond in November" werd voor Jules -op toneelvlak- zijn laatste groot succes.

Een boek over een boek! Een neerslag van hoe de mensen met bewondering over hem spreken. Met verwondering de omvang van zijn oeuvre overlopen. Het wonder van zijn veelzijdig talent overschouwen.

Zoals ik reeds vermeldde, Jules was niet alleen bekend in toneelkringen. Ook als componist had hij ruimschoots bekendheid verworven. Hij schreef kilometerslange notenbalken vol met marsen, walsen en suites. Vlak voor zijn dood schreef hij z'n meest beroemde werk "Brugghe, die Scone", een concertstuk voor harmonie in zeven delen. Dit schitterend stuk hoorde hij een eerste maal uitvoeren, hoe kan het ook anders, in de Burgersgilde door "zijn" harmonie, waar hij vele jaren voorzitter van was. Korte tijd nadien, nadat z'n leven wond're wegen had gevolgd, hield het voorgoed stil bij de douanepost van de dood.

Z'n "levenslied" -de zo beroemde titel uit z'n operette "Het bloemenmeisje"- was voor goed uitgezongen. De stilte sloeg een grote leemte in de rangen van de Burgersgilde.

Het verhaal over het verhaal van zijn leven klinkt overal eender. Ieder mens, elke getuigenis laat het met een krop in de keel horen: "Hij was de grootste. Hij was de beste kunstenaar die ons dorp ooit heeft gehad. Zo'n talentrijk man, zo'n veelzijdig iemand, dat kan niemand ooit nog evenaren."

Het boek dat het leven van Jules Missinne verhaalt zal in oktober verschijnen en in de eerste plaats te verkrijgen zijn bij de auteurs ervan.